

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljáró felperesnek a dr. Jacsó Katalin ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 6.M.393/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.23.033/2006/3. számú rész- és közbenső ítéletével jogerősen elbírált perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.23.033/2006/3. számú rész- és közbenső ítéletét hatályában fenntartja.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében a munkáltatói rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte, eredeti munkakörbe történő visszahelyezésének mellőzésével.

A megismételt eljárást követően a Miskolci Munkaügyi Bíróság 6.M.393/2006/11. számú ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest 70.000 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 1968. október 22-étől állt az alperes, illetve jogelődje alkalmazásában esztergályos munkakörben. Munkaviszonyát az alperes rendkívüli felmondásával szüntette meg azon indokolással, hogy 2004. december hó 14. napján a biztonsági őr a délutános műszak befejezése után ellenőrzést tartott, és a felperes ruhájában az alperes tulajdonát képező tolómérőt talált. A munkáltató visszautalt az esetről készült jegyzőkönyvben foglaltakra is.

A munkaügyi bíróság megállapította, hogy az alperes által csatolt és a per során mindvégig hivatkozott Munkavállalói Kézikönyv 4. illetve 4.1. pontja értelmében tilos a vállalat tulajdonában lévő termékek, eszközök, szerszámok és alkatrészek engedély nélküli kivitele. Jogkövetkezményként szerepel az azonnali felmondás kezdeményezése. Az eljárás során nem lehetett azonban tisztázni, hogy ezen, a 2004-es évre szóló Munkavállalói Kézikönyv ténylegesen mikortól hatályos, mivel az alperes nem tudta igazolni azt, hogy ezen kézikönyv a csatolt formában ténylegesen mikortól és milyen módon volt hozzáférhető a munkavállalók részére. Ugyanakkor hivatkozott a 2004. március 4-én kelt „Humánpolitikai hírek” elnevezésű munkáltatói közleményben is megfogalmazottakra, amelyek a hirdetőtáblára kifüggesztésre kerültek. Megállapította, hogy az alperesnél legkésőbb a 2002. évtől gyakorlat volt, miszerint a vállalat tulajdonát képező eszközöket, szerszámokat a munkavállalók szállítólevelek kiállításával vihették ki. Az alperesnél teljeskörű, azaz minden eszközre és szerszámra kiterjedő kiviteli tilalom állt fenn, és a munkavállalóknak a saját nevükre kiadott tárgyak kiviteléhez is engedélyt kellett kérniük. Ezt több munkavállaló is megtette, tehát tisztában voltak a tilalommal és az engedélyezés módjával is. A lefolytatott és a megismételt bizonyítás alapján sem lehetett megállapítani, hogy a felperes kötelezettségszegésének az alperes hibájára visszavezethető oka lett volna, nevezetesen a szerszámmegőrzés nem megfelelő biztosítása. Azon felperesi hivatkozás, hogy megőrzés céljából vitte haza rendszeresen a tolómérőt, nem volt bizonyított. Az alperes minden munkavállalójától megkövetelte, hogy a vállalat tulajdonát képező eszközöket, szerszámokat - legyen az a saját nevükre kiadott eszköz, szerszám - engedély nélkül ne vigyék ki az üzem területéről, emellett a tilalom megszegéséhez kapcsolódó jogkövetkezmény, a rendkívüli felmondás is ismert volt a munkavállalók körében. Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak azon felperesi érvelést sem, miszerint a munkáltató megsértette az Mt. 4. §-ában rögzítetteket. Kifejtette, hogy a tanúk igazolták, miszerint a felperes a vélt, vagy valós igazságtalanságok ellen gyakran, és az átlagnál hangosabban nyilvánította ki nemtetszését, azonban a tanúk egyike sem tudott arról nyilatkozni, hogy a felperessel szemben munkáltatói üldözést tapasztalt volna.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.23.033/2006/3. számú rész- és közbenső ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy a 2004. december 14. napján kelt rendkívüli felmondás jogellenes, a felperes munkaviszonya pedig a jogerős ítélet meghozatalának napján szűnik meg. Ezt meghaladóan a munkaügyi bíróság ítéletét a perköltségre is kiterjedően hatályon

kívül helyezte, és e körben a munkaügyi bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.

A másodfokú bíróság mellőzte a tényállásból annak megállapítását, hogy a saját névre kiadott szerszámokra, így a digitális tolómérőre is 2002-től kialakult gyakorlat volt, és hogy az alperestől történő kivitelére külön engedélyt kell kérni. Ugyancsak mellőzte az indokolásból a jogerős ítélet, miszerint legkésőbb 2002-től ismert volt a munkavállalók között, hogy a saját nevükre kiadott eszköz engedély nélküli kiviteléhez a rendkívüli felmondás jogkövetkezményt fűzi az alperes. A humánpolitikai intézkedés annak bizonyítására szolgálna, hogy az alperes tulajdonát képező eszközök eltulajdonításának kísérlete rendkívüli felmondást von maga után. Az alperes intézkedése azonban nem utalt arra, hogy a felperest eltulajdonítási szándék vezette volna 2004. december 14-én, amikor a tolómérőt haza akarta vinni, de ilyen hivatkozás is megalapozatlan lenne, hiszen az elsőfokú bíróság maga is tényként rögzítette, hogy a felperes rendszeresen elvitte a munkahelyéről a nevére kiadott digitális tolómérőt. A Munkavállalói Kézikönyv az eszközök, szerszámok, alkatrészek engedély nélküli kiviteléhez is rendkívüli felmondást kapcsol, ezt azonban a bizonyítékok körében már a munkaügyi bíróság sem értékelte, tekintve, hogy nem igazolódott be a kézikönyv hozzáférhetőségének módja, illetve annak hatálybalépése. A tanúvallomások egybevetése alapján kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy a munkavállalók részére őrzési, kártérítési felelősség terhével kiadott munkaeszközök kivitele esetére is egyértelmű volt a munkavállalók között a rendkívüli felmondás jogkövetkezménye. Az alperes egyetlen esetben sem alkalmazott rendkívüli felmondást olyan eszköz engedély nélküli kiviteléhez kapcsolódóan, amely a munkavállaló őrzési felelőssége alatt állt. Nem vitásan a felperes a nevére kiadott digitális tolómérőt rendszeresen a munkahelyéről hazavitte, az alperes ezen magatartása miatt azonban szóban sem figyelmeztette az esetet megelőzően. A felperes őrzési felelőssége folytán az alperes anyagi károsodása még a dolog elvesztése vagy munkahelyen kívüli megsérülése esetén sem következhetett volna be. Mindenen körülményeket mérlegelve a másodfokú bíróság az alperesi intézkedést okszerűtlennek, és ekként jogellenesnek minősítette.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős rész- és közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a rendkívüli felmondás jogellenességének értékelése körében jogszabálysértően mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásából annak megállapítását, hogy a saját névre kiadott szerszámokra, így a digitális tolómérőre is kialakult gyakorlat volt, miszerint az alperestől történő kivitelére külön engedélyt kell kérni. Tévesen értékelte a csatolt szállítólevelet, illetve B. N. tanúvallomását, aki úgy vallott, hogy a saját nevére kiadott

digitális tolómérőt is szállítólevéllel kellett a gyár területéről elvinni. Az elsőfokú bíróság állapította meg helyesen, hogy minden eszköz kivitelére kiterjedt a rendkívüli felmondás jogkövetkezménye, és ez egyrésztől megfogalmazódott a „Humánpolitikai hírek” elnevezésű munkáltatói közleményben, másfelől a meghallgatott tanúk vallomása alapján is ez állapítható meg. Az eszközök kivitelének tilalmára, az esetleges kivitel engedélyezésére vonatkozó szabályokra irányadó körülmények bizonyításával igazolást nyert azon munkáltatói gyakorlat, hogy semmit nem lehet kivinni a gyár területéről szállítólevél nélkül, sem eltulajdonítási szándékkal, sem más okból. Az első fokon eljáró bíróság a lefolytatott bizonyítást követően a Pp. 206. §-ának rendelkezéseinek megtartásával állapította meg a tényállást és hozta meg döntését. Álláspontja szerint az alperes anyagi károsodásának elmaradása nem értékelhető az okszerűség körében, és az sem, hogy az esetlegesen eltűnt szerszámok értéke a saját névre kiadott eszközöknél megtérülhet, a folyamatos és zavartalan munkavégzéshez ugyanis ez még nem elegendő.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a másodfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének hatályában való fenntartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. §-ának (1) bekezdésére tekintettel a rendelkezésre álló periratok alapján dönt, nincs helye a bizonyítékok újra értékelésének, azaz felülmérlegelésnek. Az ügy érdemét érintő jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen és logikátlan, iratellenes, nem megfelelően indokolt mérlegelése valósíthat meg [Pp. 206. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés, BH 2001/197., BH 2002/29.].

A rendkívüli felmondás indokainak köre (Mt. 96. §) szigorúan meghatározott. Eszerint rendkívüli felmondás jogszerűen csak arra alapítható, hogy a másik fél

- a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét jelentős mértékben, szándékosan vagy súlyos gondatlansággal megszegte (MD II/189.), vagy

- egyébként olyan magatartást tanúsít, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné teszi.

E rendelkezéstől érvényesen eltérni nem lehet.

Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy az alperes által hivatkozott Munkavállalói Kézikönyvről - amely 4., illetve 4.1. pontja értelmében tilos a vállalat tulajdonában lévő termékek, eszközök, szerszámok és alkatrészek engedély nélküli kivitele a

vállalat területéről - nem volt megállapítható, hogy az mikortól hatályos. Az alperes nem tudta igazolni, hogy az milyen időponttól kezdődően és milyen formában volt a munkavállalók részére hozzáférhető, ebből következően az abban foglaltak a felperes terhére nem voltak értékelhetőek.

A 2004. március 4-én kelt „Humánpolitikai hírek” elnevezésű munkáltatói közlemény - amit bizonyítottan közöltek a munkavállalókkal - tartalma szerint rendkívüli felmondást vont maga után, ha a munkavállaló a munkáltató tulajdonát képező dolog (szerszám, anyag, eszköz stb.) eltulajdonítására kísérletet tesz, azokat megpróbálja kivinni a gyár területéről, vagy még nem viszi ki a gyár területéről, azonban azt már elvonta a munkáltató rendelkezése alól.

A jogerős ítélet helytállóan fejtette ki, hogy a munkáltató rendelkezése az eltulajdonítási kísérlet lehetőségeit fogalmazta meg, mint a rendkívüli felmondásra okot adó körülményeket, miszerint

- 1.) megpróbálja kivinni a gyár területéről a megjelölt tárgyakat, eszközöket,
- 2.) nem viszi ki azokat, azonban már elvonta a munkáltató rendelkezése alól.

A rendkívüli felmondás a felperes terhére az eltulajdonítás kísérletét nem róttá. Az alperes által csatolt, más munkavállalókra vonatkozó rendkívüli felmondások (6.M.31/2005/4/A/2.) indokolásából is az tűnik ki, hogy az alperes a tulajdonát képező eszközök eltulajdonítását találta a legsúlyosabb munkáltatói intézkedéssel, a munkaviszony azonnali megszüntetésével arányban állónak. Ambrus József is a tanúvallomásában azt állította, hogy „voltak kisebb értékű eltulajdonítások, azt rendkívüli felmondással szankcionáltuk” (6. sorszámú jkv. 7. oldal 9. bekezdés).

A bizonyítási eljárás során meghallgatott tanúk (K. J. M., V. I., T. T.) vallomása szerint köztudott volt, hogy a „felperes rendszeresen hozta-vitte a nevére kiadott tolómérőt” (11. sorszámú jkv. 5. oldal). A munkahelyi felettesek ugyan cáfolták, hogy tudomásuk lett volna a felperes magatartásáról, az azonban nem volt vitás, hogy a felperes részére kiadott eszköz hiánya sohasem merült fel, az a munkavégzést nem akadályozta.

A jogerős ítélet téves következtetést vont le abban a körben, miszerint az őrzési, kártérítési felelősséggel kiadott munkaeszközök tekintetében nem volt egyértelmű a szabályozás. Tekintettel arra, hogy az alperes a munkaeszközök kivitelére vonatkozóan állapította meg a szállítólevél beszerzésének kötelezettségét, ebből következően valamennyi, az alperes tulajdonában álló eszköz esetében is ezt a szabályt kellett

alkalmazni. Nem vitásan a felperes a tolómérőt úgy vitte ki a munkahelyéről, hogy ilyen engedéllyel nem rendelkezett. A felperes terhére rótt magatartás értékelése során nem volt jelentősége sem az anyagi kár elmaradásának, sem az őrzési felelősség alapján fennálló kárviselési kötelezettségnek.

Ugyanakkor a jogerős ítélet az adott esetben - a körülmények részletes értékelése mellett - helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy valamennyi körülmény okszerű és életszerű értékelése mellett a felperes magatartása nem alapozta meg a hosszú idő óta fennálló munkaviszonya rendkívüli felmondással történő megszüntetését. A felperes részéről nem vitásan megvalósult kötelezettségszegés az eset egyedi sajátosságai folytán, azonban ez nem volt olyan súlyú, amely a munkaviszony azonnali hatályú megszüntetését jogszerűen eredményezhette volna [Pp. 206. § (1) bekezdés].

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján a jogerős rész- és közbenső ítéletet - indokolás módosítással és kiegészítéssel - hatályában fenntartotta.

Budapest, 2008. november 5.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő